

VRTEC.

Časopis s podobami
za slovensko mladino.

Uredil

ANTON KRŽIČ.

Edenintrideseti tečaj, 1901.

V Ljubljani.

Založilo društvo „Pripravniški dom“.

Natisnila Katoliška Tiskarna.

VII 28137 B, f

Pridržujejo se vse pravice do sestavkov, priobčenih v „Vrtcu“

KAZALO.

Stran

Stran

Pesmi.

Pogrebni zvonovi	I
Koledniki	15
Ledene rože	17
Na sredi poljane	30
Utrinek	30
Odnesel mi je zimski dih	31
Kraljica zime	33
Jaz ljubim	39
Zima na begu	39
Drevesu po zimi	40
Piščalka	61
Kje?	62
V spomin mlademu pesniku J. Voljču	63
Kraljica letnih časov	65
Vstajenje	81
Iz velikonočne košarice:	
Citrarčkova pesem	82
Kdo bo zmagal?	82
Marijine solzice	82
Marijin smehljaj	83
Pri svetem Petru	83
Zlata tolažnica	83
Ali kako?	84
Svilnat plašček	84
Pripovedka	84
V mlinu	95
Uganka	96
Prvi majnikov dan	97
Zaspanček	102
Sonet	102
Z juga	102
Le glej jo — pomlad	105
Vse v cvetju	108
Materi	113
Bajka	127
Ob zibeli	129
Med rožami	131
Kdo bi znal?	145
Rosa in cvetje	145
Ribičeva pesem	153
V svet	153
Domov	158

Oj, Anica zala	št. 9. 161
Kdo vé?	„ 9. 161
Ugaša svetli beli dan	„ 9. 171
Bajka o materi	„ 9. 173
Siromak podlesek	„ 10. 161
Jesen	„ 10. 161
Vrnitev	„ 10. 172
Slava	„ 10. 175
V gozdu	„ 10. 175
Jesenska rožica	177
A meni	187
Spomin	188
V boj!	193
Dar božjemu Detetu	207
Padajte snežinke!	207

Povesti, pripovedke, popisi, slike, legende in basni.

Nehvaležni sin	2
Žalosten poskus	5
Matijakov stric	10; 26, 44, 77
Kaj so nam pripovedovali naš dedek:	
9. Kako je odgnala žena roparje	13
10. Miloš in Zorislava	71
11. Blagica in trije bratje — vrani	138
Hajduki	18
Nevarno igranje	24, 40
Nevoščljivost (legenda)	29
Basni o levu:	
1. Lev in lisica	23
2. Lev, volk in lisica	23
3. Lev, osel in petelin	37
4. Lev z drugimi živalimi na lovu	37
5. Lev in koza	37
6. Lev in trije voli	38
7. Lev in miška	38
8. Lev in mušica	38
9. Lev, ki se je postaral	76
10. Bolan lev in lisica	76
11. Levinja in medved	109
12. Lev, odpravljajoč se na boj	109
13. Lev	122
14. Lev in lisičica	123

	Stran
15. Lev, srna in lisica	123
16. Lev in človek	123
17. Lev in volk	159
Grobarjeva povest	34
Roparji	42
Pa sta ga le premagala	47
Mati	61
Spomin na možaka-poštenjaka	66, 198
Polonica	80
Prežilka	85
Zvončki	92
Ščinkovec	94
Dizma	106
Dragotinova pokalica	110
Brat in sestra	114
Naš stric — vojak	119
Kozji pastir	124
Oče, kje je moja obleka?	130
Na nove maše dan	132
Kako je Mežnarjev Lojzek trikrat v enem dnevu jokal?	133
Smreka na Levanovem vrtu	146
„Prost!“	151
Mica — neumna betica	154
Begun št. 9. 162, št. 10. 165	
Iz pastirskega življenja „ 9. 168	
Rožni venec „ 9. 172	
Kuku, kuku „ 9. 174	
Vrabc in golob „ 9. 175	
Dobro za hudo „ 10. 162	
Čoln „ 10. 167	
Balon „ 10. 171	
„Mamica, kje si?“	178
„Jaz bom nesel venec!“	181
Bilo je 10 septembra	183
Kaj se je pripetilo Štrku na lovu?	187, 196
Beračica	194
O božiču je bilo —	198

Naravoslovni in drugi spisi.

Zakaj ljubimo drevesa?	103
Na polju. (Prizor v naravi.)	149
Polži št. 10, 173, 189, 205	
Glediščne igre:	
Egiptovski Jožef	49
Iz zaklada naših pregovorov:	
14. Mladost je norost	15
15. Ni vse zlato, kar se sveti	31

	Stran
16. Vsak vé, kje ga čevelj žuli	63
17. V sredi je v zlati skledi	111
18. Boljši je kos kruha v žepu kakor šopek za klobukom	128
19. Sova senici pravi glavana	144
20. Pametni se pri ognju ogreje, ne-spametni speče	159
21. Laž ima kratke noge št. 9. 176	
22. Letal visoko, padel globoko št. 10. 176	
23. Raševine ne šivamo s svilo	192

Zabavne in kratkočasne reči.

Zastavice	16, 144, 192
Rebusi	16, 64, 144, 176
Naloga	64

Nove knjige.

Rudolf Vrabl: Božično darilo	16
Mladinska knjižnica	32
Pri Vrbovčevem Grogli	32
Mladinski glasi	32
Na rakovo nogo	64
Strelec	64
Drobtinice XXXI.	160
Mírko Poštenjakovič št. 9. 176	
Vinogradniki, čuvajte vinsko trto!	196
Roza Jelodvorska	192
Nedolžnim srcem	192
Venček Mariji	192
Slovenski bogoslovci: Almanah	208

Slike.

Domači zajčki	8
Nevarno igranje (mačke)	25, 41
Od mrtvih vstali Zveličar	81
Prežilka	89
Lipe nese v mlin	95
V gozdu	104
Bratec daje sestrici češenj	121
Lojzek račke vjel!	136, 157
Jetnik	152
Pri ovčicah št. 9. 169	
Dedek dela čolnič „ 10. 169	
Molitev	182
Bratec in sestra v nevihti	185
Hišica v samoti	201

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo: „Angeljček“

Štev. 1.

V Ljubljani, 1. januarija 1901.

Leto XXXI.

Pogrebni zvonovi.

Od cerkvice bele, od cerkve z vasí,
Zvonenje se v mraku večernem glasi..
Ljubó takó in pa mило,
Ko da bi k pogrebu zvonilo.

In komu k pogrebu zvonovi pojó..
In koga k počitku nocej ponesó..
Ko mrak se po plani polega —
Komu se zvonenje razlega?

Minulemu letu zvonovi pojó —
Stoletje nocej nam k pogrebu nesó..
Zato zdaj zvonenje premilo,
V slovó se mu je oglasilo!

In srce.. kako se pa ti posloviš..
Da časov minulih nazaj si želiš?
Nikoli — poj raje Očetu
Zahvalo po prešlem letu!

Kar On ti poslal je, — bil dár je nebes,
Zdaj srečo, zdaj radost — trpljenja kaj vmes,
Saj taka je kupa življenja,
Zdaj sladka — zdaj polna trpljenja.

In kaj za bodoče prikriva, kdo vé —,
Prinese li radost, — li bridko gorjó..
Od vsega ima na obilo,
Od vsega bo srce užilo!

Emerika Savinska.

Nehvaležni sin.

(Spisal Mlinarjev Janko.)

ilo je nekaj tednov pred Božičem. Sneg je pokrival zemljo in silno je zeblo.

V tem hudem mrazu smo morali hoditi dijaki v šolo. S knjigami v premrli roki smo hiteli v učilnice. Hej, kako nam je škripalo pod nogami, kako so nam šklepetali zobje! Zato smo pa tem urnejše hodili, da smo preje dospeli k gorki peči!

„E, saj bomo le še malo časa hodili v šolo, ker bomo kmalu doma o Božiču!“ smo tolažili drug drugega. — In res smo Božiča komaj čakali. Šteli smo dneve in ure, kdaj bomo zopet spali pod ljubim domačim krovom, kdaj bomo videli drage domače! Toda počasi, silno počasi so nam minevali dnevi.

„Da bi bil že skoro zadnji teden, potem bomo vsaj ložje čakali!“ smo govorili, kadar smo se spomnili dóma.

No, in nazadnje smo pričakali tudi zadnji teden. Nekaj dni predno smo šli domov, smo si nakupili, kar je bilo treba za jaslice in za bratce in sestre, ki so nas gotovo že težko čakali; a še bolj pa naših sladčic!

Prišla je sobota pred sv. Dnevom. Dopoludne je bila še šola. Komaj smo čakali konca ure. Komaj je zapel šolski zvonec, smo urno udrli na prosto, poslovili se od tovarišev ter šli na kolodvor. Z menoj je šlo še nekaj sošolcev iz naše vasi.

V železničnem vozu smo bili sami dijaki in neka stara kmetska ženica, kateri se je poznalo, da je dosti pretrpela na tem svetu.

Kdo ne pozna slovenskega dijaka?

Vesel in šaljiv je povsod, kamor pride!

Tudi mi smo bili na vozu precej glasni. Šalili in smejali smo se vedno. Tudi zapeli smo kakšno. Drug drugemu smo pravili vesele in žalostne dogodke iz šolskih klopi i. t. d.

Naša sosedka, uboga žena, nas je vedno nekako zavidno gledala. Kadar je rekel kdo kako šaljivo, je bridko vzdihnila in okoli ust ji je zaigral komaj viden smehljaj.

Vedno sem jo opazoval in si mislil:

„Žena ima gotovo kako žalostno izkušnjo, da tako bridko zdihuje!“

Prisedem toraj nekoliko bliže in ji rečem:

„Dober dan, mati!“

„Bog ga daj!“ odzdravi prijazno. „Kakor vidim, ste vsi sami dijaki?“

„Da, vsi smo, in sicer gimnazijci!“

„No, to je lepo. Le pridno se učite, da bode kdaj kaj iz vas. Če se ne boste marljivo učili, ako boste zašli v slabe tovaršije, tedaj boste pozneje gotovo nesrečni in škoda bi bilo res vašega mladega življenja!“ nam je govorila in vzdihnila.

Žrla je nepremično v daljavo in opazil sem, da se ji je prikradla solza iz očesa.

Zasmilila se mi je.

„Ali ste imeli morda tudi vi kakega sina, dijaka?“ povzamem besedo. Ženica se vzdrami iz svojih misli in odgovori:

„Oh, imela sem ga, imela. Ravno tako živ in vesel je bil, kakor ste vi. Zato pa vselej, kadar vidim dijaka, bridko vzdihnem, ker spomnim se na svojega nesrečnega Matijčka!“

Žena nekoliko pomolči, a zopet nadaljuje:

„S svojim pokojnim možem — Bog mu daj nebesa — sem živela v neki vasi blizu štajerske meje. Imela sem edinega sina Matijčka. Deček je bil kaj bistre glavice. V šoli je bil vedno prvi. Učil se je rad, ubogal je rad, in zato so ga učitelji vedno radi imeli. To je močno veselilo mene in mojega Janeza. Skleneva dati tedaj dečka v šolo v Ljubljano. Toda kar naenkrat se je vse podrlo, ves up je šel po vodi. Moj mož je bil drvar. Hodil je v gozde drvarit in s svojim zaslužkom je naju redil. Nekega dne ga pa prinesó štirje drvarji, s katerimi je delal, mrtvega domov. „Smreka je nanj padla in ga ubila“, tako so mi pravili. Ne dá se popisati, kako sem se prestrašila. Jokala in žalovala sem po njem, a ni se zbudil več!

Sedaj sva z Matijčkom živela sama in siromašno, ker najina podpora, zvesti mož in oče je bil mrtev. Minilo je vse upanje, da bo šel Matijček v šolo.

Pokojni gospod župnik — Bog jim daj dobro — so me vedno nagovarjali, da naj ga dam v šolo. Dolgo časa sem se branila, a naposled sem se udala. Matijček je šel v šolo. Za pot sem mu dala dobrih naukov in nekaj desetnic in potem je šel. Gospod župnik in tudi sosedje so plačevali zanj. Študiral je v Ljubljani. Učil se je pridno in bil je že v peti šoli.

Nekega dne dobim od njega pismo, katero me je močno razveselilo. Pisal mi je namreč, da je dobil veliko ustanovo, da se bo sedaj lahko sam preživil, in drugo. S tem mi je odvzel precej skrbi, ker sem se morala doma sama preživiti, in trpela sem tudi pomanjkanje. Matijček je bil kmalu v sedmi šoli.

Toda denar, katerega je vedno imel, ga je spridil in ga privedel na krivo pot. Začel je namreč pijančevati in zahajati v slabe družbe. V šoli se ni nič briga za učenje in zato je padel prvo polovico leta. —

Ko to izvem, hitim precej v Ljubljano in grem na stanovanje. Tukaj povprašam po njem. Gospodinja mi je odgovorila, da ga ni doma, ker je v šoli. Pravila mi je tudi, da je v šoli vedno slabši, da je padel in da bo najbrže izgubil ustanovo. — To je bil zame hud udarec.

„Ako izgubi ustanovo, kdo bo pa skrbel zanj? Najbrže bo moral šolo pustiti!“ sem si mislila.

Čez kake pol ure je prišel. Toda to ni bil več tisti Matijček, kakor je bil poprej! Na obrazu se mu je poznala že razvita strast pijančevanja. Ko je vstopil, me je mrzlo pozdravil — roke mi niti podal ni — ter me vprašal, čemu sem prišla?

Ko mu odgovorim in ga posvarim zaradi slabega učenja in življenja, mi ježno odgovori:

„Kaj boste tako skrbeli zame? Kaj je treba priti za vsako malenkost v Ljubljano? Ali je komu kaj za to, če padem?“

„Matijček, kako pa govoriš?“

„Kaj vam mari!“ se obregne nad menoj in gre iz sobe, ježno zaloputnivši vrata. Bridko užaljena in prevarjena začnem jokati. Da me lastni sin zaničuje, skoro misliti nisem mogla! In vendar je bila žalostna resnica. —

Gospodinja me je tolažila, kakor je vedela in znala, a zaman. Pripočim ji ga še in potem odidem domov.

Živela sem zopet sama nad eno leto. Matijček mi ni nikoli pisal. Zdelo se mi je, kakor da bi me čisto pozabil! —

Čez eno leto dobim pa sporočilo, da naj pridem hitro v Ljubljano, ker me želi umirajoči sin videti še enkrat pred smrtjo. —

„Umirajoči sin!“ Grozno se prestrašim te novice. Še skoro verjeti nisem mogla, da bi moj Matijček, ki je bil vedno zdrav kakor riba, da bi že umiral! Toda ko pogledam še enkrat v pismo in ko pomislim na njegovo nezmerno življenje, sem morala verjeti! —

Brzo se popeljem v Ljubljano v bolnišnico. Pri vratih poprosim usmiljeno sestro, naj mi pokaže posteljo mojega sina. Ko stopim k njej, kaj zagledam? Na postelji leži Matijček, bleđ, suh in slab. Oči je imel zaprte in težko je dihal. Zraven pri postelji je sedela usmiljena sestra in ga tolažila. Na mizici so stala razna zdravila.

„Ali jih še ni?“ je vprašal bolnik s slabim glasom.

„Sem že tu, dragi Matijček!“ vzkliknem in ga poljubim na mrzlo čelo. — „Kaj ti pa je? Ali si hudno bolan?“

„Oh, hudo, hudo, ljuba mati! Pa ozdravel ne bom več. Zame je že prepozno!“

„Še boš ozdravel, še!“ mu odgovorim vsa v solzah. „Le priporočuj se ljubemu Bogu, in on ti bo že pomagal!“

A on je žalostno pomajal z glavo. Pravil mi je potem svoje življenje in da ima vročinsko bolezen. Jaz sem ga vedno tolažila.

Hitro nama je potekel čas. Morala sem oditi. „Z Bogom!“ sem mu rekla in šla. — Drugo jutro ga spet obiščem.

Ležal je umirajoč. Zraven je stal duhovnik, ki ga je poprej dejal v sveto olje. Matijček je bojeval smrtni boj. Mrmrjal je nerazločne besede. Na čelo mu je stopil mrtvaški pôt.

„Z Bogom, mati. Odpustite! Jezus!“ je še dejal in umrl.

Ne dá se popisati, kaj sem občutila pri mrtvem sinu. Jokala sem in ga klicala po imenu, a ni se vzbudil nikdar več. Zaspal je za vedno. — Drugi dan je bil pogreb. Srce mi je hotelo počiti, ko sem stopala za krsto, a tudi to sem pretrpela. —

Sedaj živim sama, brez pomoči, brez tolažbe. Komaj se preživim!

Glejte tukaj vzgled, kam pripelje človeka slaba družčina. Ne družite se toraj s slabimi tovariši, da ne boste tako nesrečni, kakor moj Matijček!“

Pri zadnjih besedah je začela žena jokati. Vsem se je smilila. Molčali smo. Kmalu je vlak zapiskal, in žena je izstopila.

Še „Z Bogom!“ nam je rekla in potem je nisem videl več.

Vsi smo imeli sočutje ž njo, ker nas je osupnila njena povest. Vsa veselost nam je na mah prešla. Vzradostili smo se šele, ko smo prišli na domačo postajo. Izstopili smo in vsak je šel na svoj dom. — Mene pa, ki sem imel še dobro uro hoda do doma, so prišli oče iskat s konjem in me odpeljali domov, kjer so me vsi domači veselo pozdravili in sprejeli.

Zvečer pa, ko smo čakali polnočnice in ko sem delal jaslice, sem povedal povest uboge žene drugim, ki so bili vsi močno ginjeni.

Sedaj pa jo podajem vam, dragi čitatelji, da se boste bolj pridno učili in da se boste ogibali slabe tovaršije, ki je hud strup za mladega človeka. Bog daj, da bi se uresničila moja želja!

Žalosten poskus.

(Slika, načrtal F. S. Pavlétov.)

Petronov Tone je imel zajce. Kakih deset se jih je navadno podilo po hlevu. Nekaj je bilo sivih, belih, drugi so bili lisasti. En sam je bil črn in tega je imel Tonček rad. Jedel mu je iz roke in krotak je bil, da ga je lahko prijel. To mu je bilo posebno všeč. In pa še nekaj.... Ravno zato, ker je bil tako črn, tako svetlikast, zato mu je še posebno ugajal.

Včasih je po celo uro presedel v hlevu in božal črnega zajčka, ki mu je žedel v naročju in pridno glodal skorjico kruha, ki mu jo je bil dal Tonček.

Tončku je ugajal vedno bolj. Ta barva mu je bila tako mikavna. Posebno še zato, ker ni bil nikoli zamazan, ali blaten. Dlačice so se lesketale kakor perje na vratu domačega petelina.

A da bi jih imel več, vsaj še enega, ki bi mu bil prav podoben — ki bil tudi popolnoma črn! — — A ni ga mogel dobiti. Povpraševal je že tuintam po vasi — a povsodi nič. Videl je tudi črne zajce, a vsem je kaj nedostajalo. — Ta je imel belo progo po prsih, drugi malo pikico na čelu — a popolnoma črnega ni mogel dobiti. In vendar je želel — — —

I.

Piskovi Pavla in Tončka sta prišli pred Petranov hlev, ravno ko je Tonček krmil zajčke.

„Toni! Notri pojdi, notri. Poglej zajčke.“

„No, Tončka, kar notri pojdiva“, je dejala Pavlica in pomagala dve leti mlajši sestrici zlesti črez prag. Sami si nista upali, dokler jima ni rekel Tonček.

Tonček je stal sredi hleva in vabil zajčke: „mal', mal', mal'!“

Od vseh kotov so priskakljali: sivi, beli, rjavkasti, črni in naposled se je prikazal tudi Tončkov ljubljenez izpod poda

„Vidiš, Tončka, kako so lepi!“ je vskliknila Pavla.

„Oni malček tam-le! Komaj je tako velik kakor žgančeva kepica“, vzradostila se je Tončka, ko je videla prihajati iz kota mladega, črnobelkastega zajčka.

„Tega-le poglej, tega-le! Kako je krotak“, rekši se je sklonil Tonček, da bi prijel črnuha.

Zajci so prestrašeni zbežali. Le črni je ostal na mestu in pridno drobil razrezano korenje.

Lahno ga je prijel Tonček za dolge uhljeje in ga privzdignil v naročje. V roki mu je držal košček korenja in zajček mu je brez strahu jedel iz roke.

Pristopili sta tudi Tončka in Pavla bližje in božali krotko živalico.

„Kajne, Toni — kako je lep?“

„Lep — lep.“

„Ná, vzemi ga v roke!“

Tončka je stala neodločno pred njim; kar ni vedela, ali bi ga prijela, ali ne.

„Primi, Tončka. Saj ti ne bode nič naredil“, jo je silila Pavla. „Saj je tako krotak.“

„No, daj ga!“

Tonček je vzdignil zajčka za uhljeje in ga držal proti Tončki. Zraven se je nekako škodoželjno muzal. Zdelo se mu je, kaj bode zajec naredil.

„Ne, tako! Za ušesa ga zagrabi!“

Tončka ga je ubogala in prijela živalico za ušesa. Tonček je izpustil. Črnuh pa je že moral čutiti, da niso prav močne te roke, ki so ga držale. Pobrcal je z zadnjima nogama in pri tem zadel s krempeljčkom Tončkino debelo ročico. Precejšnja praska se je naredila in kri se je pokazala na rani.

Kri! Pred to je imela Piskova Tončka velik strah. Kar bežala je, ko so klali oče pujska, ali telička ... Vse samo zaradi krvi.

Videla je, da pujske ni mogel več vstati, kadar so mu oče nekoliko prerezali pod vratom in ko je začela teči kri. — Mesar so bili Piskov oče namreč. — In sedaj, ko je zagledala na roki kri, se je vstrašila. Vrgla je zajčka stran s koro jezno ... Obrazek se ji je nakremžil. Usteca so se ji raztegnila tako-le bolj na stran in iz očesc so ji padale solze, debele kakor lešniki.

Tonček se je smejal, enako tudi Pavla. A ko sta videla, da se Tončka le joka in joka, sta jo tolažila. Vse tolažilne besede niso nič izdale. Tončka je le jokala in silila domov.

„Vidiš, onega zajčka ti bom dal, če boš tiho“, ji je obetal Tonček, vse, samo da bi potolažil. Naposled jo je morala Pavla nesti domov, da so ji izprali in obvezali rano.

Kakor hitro Tončka ni videla več krvi, je bila dobra in ni jokala več ... Odslej pa jo Piskova mati niso pustili več k Petronovim ...

II.

Piskov oče so morali kupiti zajčke. Tončka jim ni dala miru. Na vsak način jih je hotela imeti. In kadar so se oče odpravljali od doma, vedno se jih je držala za hlačnico in ponavljala :

„Ata, kupite zajčke!“

Dolgo se niso zmenili zato njeno prošnjo. No, naposled so jih pa pripeljali iz bližnjega trga od brata kar pet. Dva sta bila bela, eden siv, eden rjavkast, peti pa je bil popolnoma črn. Čisto do pičice enak onemu krotkemu Petronovega Tončka.

Oj, to vam je bilo veselje prve dneve pri Piskovih. No, vsaj Tončki in Pavli se je tako zdelo. Kar nista se mogli nagledati zajcev. Vedno in vedno sta jim nosili jesti. In kako krotki so bili vsi brez izjeme. Vsi so jeli mali Tončki iz roke.

To vam je imela dela Tončka žnjimi! Sedaj jim je nosila jesti, sedaj jim prinesla sveže nastelje, sedaj jih je gledala, božala. Celo ponoči je bila v sanjah vedno le pri svojih zajčkih. Pavla pa se jih je naveličala. Le tuintam je še prihajala s Tončko v hlev, kjer so bili zajci. Vendar tuintam je še vzela enega ali drugega v naročje in ga gladila... A to se je redko dogajalo...

Da imajo pri Piskovih zajčke, to je bil zvedel Petronov Tonček kmalu potem, ko so jih dobili. Koliko jih imajo in kakšni so, tega pa ni bil še slišal. A to je njega najbolj mikalo. Vendar sam si ni upal iti k Piskovim, morebiti bi ga Piskova mati okregali, zakaj je dal Tončki zajca v roke, da jo je opraskal. Kako bi prišel? Ni si vedel pomagati.

Iz zadrege sta ga rešili Pavla in Tončka, ki sta prihajali iz veže. Pavla je vodila Tončko za roke. Ta pa je imela polno naročje zelene trave, nekaj repe in korenja. Kam gresta, to je uganil takoj sam. Vendar hotel je Tončko in Pavlo opozoriti, da bi ga povabili s seboj, zato je zaklical:

„Kam pa gresta?“

„K zajčkom!“ mu je odgovorila Pavla.

„H kakšnim zajčkom?“ se je delal nevednega.

„K našim.“

„Kaj imate tudi vi zajčke?“

„Tudi, tudi. Pridi jih pogledat.“

Hoj, to vam je skočil Tonček pri teh besedah. Saj ravno tega je čakal. Kar podplate je kazal, tako je tekkel proti Piskovemu hlevu.

Pavla je odprla vrata v hlev in Tonček je zagledal pod stopnjicami, ki so vodile pod streho, četverooglat zaboj, ki je imel odspredaj z dilico zaprt uhod. Da, tamle so zajci.

Pavla je odprla vratica in na njih so se pokazale drobne zajčje glave. Zajčki so prišli na prosto, tu jim je Tončka vrgla nekaj zelenjave na tla. V roki pa je držala zeleno stebelce in ponujala zajčkom. Pavla je bila mej tem prijela sivega in splezala žnjim na zaboj. Božala ga je.

Tonček pa vsega tega ni videl. Njegova pozornost se je bila drugam obrnila. Iz malega hlevčka je priskakljal njegov črnih. Kako je to mogoče? — Ravno sedaj ga je videl še doma, predno je prišel sem. Le kako je prišel sem? — Tonček je ugibal, ugibal... Da bi ložje videl, se je s klonil k tlom, poklenil in se oprl na roki ter ga gledal. — Neverjetno je z majeval z glavo... Naposled je uvidel, da to ni njegov ljubljene. Njegov črnih je nekoliko, komaj za spoznanje, večji od tega. Kako lep par bi bil to! Oba enaka kakor dva turška fižolka. Oba črna, oba svitleča se...

In tedaj se mu je vzbudila v srcu želja, dobiti ga, naj velja, kar hoče. Njegov mora biti! Vendar kako? — Denarja nima, in ko bi ga imel, mogoče bi ga tudi oni dve ne prodali. Kaj storiti? — Kako bi ga dobil? — —

In v njem je vstajala misel: vzemi ga!

Prestrašil se je sprva tega. Krasti! — Ne, ne, kradel ne bode. Krasti ne sme. Vendar: Zajček je tako lep, tako črn. Kako dobro bi se podala skupaj tale in njegov črnih. Lepa dvojica bi bila...

Vedno lepše in prijetnejše mu je šepetal hudobni sovražnik na uho.

Kdo te bo videl? — Nihče! Ponoči boš šel, ko bodo vsi pospali pri Piskovih, pa bo, in živa duša ne bo vedela, da si ti.

In Tonček je podlegel. — Naj bo, kar hoče: vzel ga bode. — —

Vendar čutil je dobro, kako mu je srce težko, kako mu je leglo nekaj na dušo, kakor kamen, in nekam zamišljen je bil...

Vstal je in šel skozi vrata, ne mené se več za Tončko, Pavlo in za zajčke...

Še dolgo sta gledali Pavla in Tončka zajčke, naposled sta jih spravili nazaj v zaboj in naslonili na mala vratica hlevno metlo, ki je stala ob zidu. Nato sta odšli iz hleva....

III.

Kakor nalašč je bilo začelo proti večeru dežiti... Oblačna, temna noč je bila. Kapljice so bile po širokem, zibajočem perju kostanjevem pred Petronovo hišo. Listje je šumelo. Neenakomerno: Tuintam malo prenehalo, pa zopet močnejše in močnejše...

Pri Petronovih so bili odvečerjali in družina je vstajala od mize.

„Tonček molit in spat,“ so dejali Petronov oče sinčku, a ta jih že ni več slišal. Zmuznil se je bil skozi vrata.

Kakor nalašč, da gre dež. Danes ga gotovo ne bode nihče zapazil.

Počasi prav tatinsko se je plazil ob zidu Piskovega hleva. Srce mu je nemirno bilo in kri mu je šumela po glavi. „Nazaj, nazaj!“ ga je opominjalo nekaj — a Tonček ni šel, ni slišal glasu. Tako zelo ga je bila premotila želja: dobiti onega zajčka.

Počasi se je priplazil do vrat. Že jih je odpiral. Še en korak...

Oster, nagel ropot, podoben onemu, če se vdari železo ob železo, in Tonček ni mogel noge premakniti.

Otrdel je strahu in trepetal po vsem telesu.

Kaj je bilo? — Ni videl. Le čutil je, kako ga nekaj drži za nogo in za črevelj. Poskušal je premakniti — nič. Dvigniti nogo: nič. Le sezul bi se bil k malu.

Hudo mu je bilo. Rad bi se bil rešil, a ni šlo. Vlekel je na vso moč. Naposled, naposled — škrt — rt... in Tonček je bil prost. Skoro poskočil je veselja. A ne dolgo. Takoj v drugem trenutku se ga je lotil še večji strah.

Tonček je čutil, da stopa na eno nogo nižje kakor na drugo, kot bi bil šepast. Potipal je z roko in s strahom zapazil, da mu manjka pete.

„Kaj bo sedaj? Oče — oče...“ Edino to mu je šlo po glavi, kaj bodo rekli oče, in začel se je jokati. Kesal se je, da je hotel krasti, a kes je prišel prepozno.

Da je bil prišel kes res prepozno, o tem vam bo Tonček kaj več povedal, katerega so drugi dan oče prav pošteno.... No, kaj vam bom pravil?

Oče so ga prav pošteno.... Ne vem bi li povedal ali ne? Niste še uganili? Zdi se mi, da. Torej: Oče so ga pošteno namazali z leskovim oljem, ki je prav dobro zdravilo proti takim boleznim, ki so rade mej vami doma, kakor: neubogljivost, nagajivost, in tako dalje in tako dalje....

Matijakov stric.

(Spisal Fr. —ek.)

I.

Naša vas ni sicer dosti drugačna, kakor so sploh vasi po svetu, zadnja in najmanjša pa tudi ni. O tem se boste že prepričali, če le omenim, da visi do osemdeset številčk nad vežnimi vrati vseh hiš, kolikor jih je malih in velikih, zidanih in lesenih. Če pa še pristavim, da stoji sredi vasi lepa župna cerkev z dvema visokima zvonikoma, šola s tremi razredi in da je v vasi tudi več cesarskih in necesarskih uradov, pa sprevidite že lahko, da sem govoril resnico jaz in po pravici trdijo vaščanje, češ „mismo zadnji ne“!

Ko sem bil še doma in sem tekal dan na dan v platnenih hlačicah in ravno taki kamižoli v šolo, zavil sem jo vedno mimo Matijakovih, čedne kmetske hiše, ki je stala in še stoji prav blizu mojega doma. Kadar pa ni bilo šolskega poduka, bodisi, da je bil četrtek ali praznik — cerkveni, šolski ali domači (tudi domače praznike smo imeli, n. pr. kadar smo klali) — dobili so me mati gotovo pri Matijakovih. Le kadar so me privezali s kakšnim delom na hišo in dom, ali pa, kadar sem moral izdelovati svoje šolske naloge, našel si me v domači hiši ali pa vsaj blizu nje. Prostih ur sem pa dokaj preživel in potratil pri Matijakovih, seveda največ po zimi. Zaradi tacihih mojih pogostih obiskov so me mati večkrat pokregali, rekoč: „Ti grdin potepeni, kar tam ostani pri Matijakovih za zmiraj!“ Včasih pa, če me ni bilo namreč posebno dolgo domov, dobil sem poleg nauka tudi kaj za nameček, nó, že veste, kaj. Vendar me pa niso zmodrili tudi taki „namečki“, vsaj za vselej ne. Ko so namreč pojenjali tisti skeleči, žgoči in pekoči občutki, sem ubral pa zopet pot pod noge in bil sem v vasi pri Matijakovih. Toda pustimo tiste koristne, vendar ne posebno prijetne nauke, opomine in „namečke“ ter se vrnimo rajše k prijetnim spominom na Matijakovega strica.

Matijakov stric — Matevžek so jim rekli odrasli ljudje, ker so bili krščeni na ime sv. Matevža — bili so v mojem času visok mož, suhi pa kakor trska. Kakošni so pa bili v mladosti, tega pa res ne vém; kajti od tistega časa, kar sem se seznanil z njimi jaz, je gotovo že čez dvajset let. Pa že takrat so imeli stric Matevž čez sedemdeset let, ali kakor so sami večkrat rekli, težilo jih je „sedem križev, ena kljuka in še čez“. Nosili so irhaste, precej oguljene hlače, ki so bile s stremeni blizu kolen pritrjene suhim nogam. Zgornji del života, ki je bil že od mladosti malo upognjen, in pa koščene, žilave roke je odevala kratka, ohlapna kamižola od višnjevega sukna z velikimi, roženimi gumbi na križ popeta. Na vrhu precej drobne glave jim je počival črn klobuk s širokimi krajci, izpod katerih je štrlel šop precej že sivih, zmršenih las. Še male, grčeve pipice v brezzobih stricevih ustih ne smem prezreti; kajti te niso vzeli nikoli iz ust, naj se je iz nje kadilo ali ne. Le kadar so molili (molili so pa radi), jedli ali jo natlačili vnovič, takrat so jo prijeli s svojo težko roko, privzdignili stolpičasti po-

krovček ter jo otrkali ob svoj široki palec noht na levi roki. Nato so jo za kratek čas jezno vrgli na klop, rekši: „Ti tepka ti, kako ti hrešči in hrešči.“

Matijakovega strica je poznal vsak človek ne le v naši vasi, ampak tudi drugi ljudje daleč na okoli. Saj pa tudi ni bilo dobiti skoraj človeka, ki bi ne bil iskal že kedaj pri njih pomoči. Znali so pa pomagati ljudem in živini v raznih stiskah in potrebah. Vedeli so n. pr. že teden dnij naprej, ali bo vreme za košnjo ali ne, če tudi niso pogledali v koledar ali pratiko — „veliko“ in „malo“ — kakoršnih pa je bilo pri Matijakovih cela skladanica raznih letnikov skupaj sešitih. Komaj se je namreč bližal advent, že so šli stric gledat k Lenovčim, ali imajo v prodajalnici že „Novo pratiko“. Prvi v vasi so jo prinesli domov, hitro pogledali, koliko tednov je od božiča do pepelnice, nato so jo položili na polico nad hišnimi vrati, ali pa so jo vtaknili za ogledalo na steni. Včasih so jo pa tudi skrili tje za podobo sv. Matevža, ki je visela v kotu nad mizo.

Dasiravno niso stric nikoli hodili v šolo, ne v domačo ne drugam, vendar so imeli precej v glavi. Poznali so vse zdravilne rože, od pelina v gredi do sladkih koreninic, kakoršnih so nakopali v bukovju pod cerkvico sv. Roka. Tam pod Matijakovo streho se je sušilo vse polno tramovje take šare, ki pomaga v bolezni. Kadar je kdo zbolel v vasi, prišel je prosit strica sveta in pomoči. „Stric, pomagajte, dajte kaj, teto bo zadušil kašelj“, prikričal je po zimi vaški otrok v Matijakovo hišo. „Jejmene, jejmene, glavo mi bo razneslo, tako me trga, stric, pomagajte“, prosila je sosedova pestunja.

Pri takih prošnjah in klicih „na pomaganje“ šli so stric pod streho in so prinesli eno ali dve prgišči „tavžentrož“, rmana, žajblja, luštrka ali koreninic, pa so dali prosilcu rekoč: „Ná, to-le skuhaj, pij tisto vodo zjutraj na tešče, pa ne preveč, tako da dvakrat pogoltneš, pa bo odleglo.“ Ali pa so rekli: „S tem-le se pokadi, pa prav dobro se pokadi, to vselej pomaga.“

Če je pa v vasi kedo umrl v kljub zdravnikovim svetom in stričevim rožam, so pa pripomnili: „Kaj čemo, vsi bomo šli za njim; ni takih rož, ki bi nas obvarovale zadnje ure.“ „Kedaj bo neki pogreb?“ so nato vprašali. Brez njih namreč niso nikogar pokopali na vaškem pokopališču. Če ga niso stric pokopavali, so hodili pa po pogrebu molit sv. rožni venec v dotično hišo, iz katere so odnesli mrliča, in sicer so molili skozi vso osmino vsak večer: stric naprej, drugi pa za njimi. Vsem bi se bilo čudno zdelo, če bi ne bilo strica pri takih pobožnostih za rajne. Le eno napako so jim očitale hudomušne ženice pri tem hvalevrednem opravilu, češ „Matijakov stric molijo prehitro!“ Tako so govorile pa le ježičnice, in še te samo zato, da so se bolj prikupile dotičnim gospodinjam, katere so jim za take neprimerne in nepotrebne opazke vrgle pri „povečerku“ večji „štrukelj“, ali pa še celo suho meseno klobásico v globoko malho.

Ker sedaj poznate, kakor upam, nekotika vsaj Matijakovega strica, moram vam še povedati, zakaj so posebno otroci tako k njim silili in tiščali.

Stric so v svojem dolgem življenju poskusili marsikaj. To pa, kar so doživeli, pripovedovali so nam tako lepo, kakor znajo le možje stare kore-

nine. Dobro so se spominjali belohlačnih Francozov, kako so gospodovali našim krajem. Tudi na tlako so hodili in še celo v tri graščine. Pomagati so morali več let šteti ali pa vsaj metati žitno snopje iz kozolca. Več let so se skrivali po gozdih in samotnih krajih, da jih niso utaknili v vojaško suknjo.

Dasiravno so stric mnogo trpeli, dokler so bili še pri moči, vendar niso bili tudi na stara leta samo v zapečku, ampak so vedno še kaj radi delali.

Na vse zgodaj so vstajali in dostikrat so čakali sedeč pri peči, da je cerkvenik zazvonil „dnevu“. Potem so sneli z žeblja pri vratih rožnivenec ter začeli prebirati debele jagode, ali pa so polglasno molili „angeljevo češčenje“. Če je imel cerkvenik smolo, da je zaležal navadno uro zvonjenja, razjezili so se stric pri peči, ter so zamrmrali: „E, ta Pavle prerad spi; ne vem, kakšna bo letos njegova bera?“ Nato so začeli kašljati in sicer tako glasno, da jih je moral slišati hlapec, ki se je v prijetnih sanjah še valjal na ovseni slami tam v hlevu ali na svislih. Pastirček pa, ki je ležal na klopi ob drugi strani peči, začel se je krčiti in obračati, dobro vedoč, da je pri kraju s spanjem. In res se ni zmotil; kajti komaj so stric domolili, že so ga stresli za glavo rekoč: „Kaj spiš, klada lena, ne vidiš, da že sili beli dan pri vseh oknih v hišo? Vstani hitro, da boš gnal past, sivka v hlevu te že kliče več kot pol ure.“

Ko se je pa zdaniło popolnoma, pretipali so stric vse žepe svoje stare kamižole, dokler niso našli „tepke“. Ko pa je bila pipica nabasana in nažgana, puhnili so pred se dve — tri poti višnjevkasto-sivega dima, nato so šli pa na delo. Tam na črvivi klopi blizu okna je bilo nametano različno orodje, kladiva, klešče, obličji, noži, pa tudi dosti viter, palic, letev je ležalo ondi in okoli. Na trinogem stolcu sedeč, prav na takem, kakoršnega je imel čevljar Pajzel iz Male vasi, držali so stric Matevž majhen košek, kateremu so z vitrami pritrjevali locenj. Ali pa so popravljali staro košaro, katero je bila prinesla jeseni dekla domov natlačeno s korenjem ter jo je v ženski naglosti vrgla z glave na tla, jezeč se: „Trêsek, kako je težka in je.“

Kar ni stricu dala opravka domača hiša in njena družina, oskrbeli so jim ga sosedje, še več pa zgovorne sosedje, ki so jim nanesle raznega orodja v popravo in krpanje. Pri takem opravilu, delu in popravku stal sem tudi jaz večkrat poleg stričevega stolca ter poslušal, z ušesi in ustmi, razne dogodke, kakoršnih sem se namenil opisati vsaj nekaj svojim mladim znancem in neznancem.

Kaj so nam pripovedovali naš dedek?*)

(Spisal Z o r á n.)

9. Kako je odgnala žena roparje?

Na hribu sredi velikega gozda je samotarila žena, ki je imela navado, da je glasno mislila, t. j. vse, kar si je mislila, je ob enem tudi govorila. Imela je kravico in psa z imenom „Skija“. Ko se je približala zima, in ni mogla več pasti svoje krave, si je računarila nek večer: „Sena nimam, da bi kravico krmila po zimi, in paše, tudi ne bode. Težko se ločim od tebe, pa te vendar moram prodati; kar jutri te ženem na sejem. Hudo mi bode res zate, kdo mi bode dajal okusnega mleka, ko tebe ne bo! Skrbno bodem shranila denar, ki ga dobim zate, in vspomladi si zopet kupim kravo, mogoče da celo tebe, rdečka, in zopet te bodem gonila na pašo in ti mi bodeš dajala mleko.“ Pobožala je še svojo rdečko, zaprla hlev in si šla kuhat večerjo.

Baš takrat so pa šli zadej za hramom roparji mimo in so slišali, da je rekla žena, da bode drugi dan gnala kravo na sejem in da bode dobila tedaj denar.

„Ala, jutri večer, ko se zmrači, se zberemo vsi tukaj in vzamemo babi denar“, dejal je glavar roparjem in šli so dalje.

Drugi dan je žena res gnala kravico na sejem in jo je prav dobro prodala. Vesela se je vrnila proti večeru domov. Denar je skrbno zavila v ruto in jo shranila v škrinjo ter si šla kuhat večerjo.

Ko se je zmračilo, so se roparji previdno približali hiši. Zbrali so se zadej za hramom pri kuhinji in prisluškovali, ker so slišali, da žena govori v kuhinji.

„Hm, ne bode tako lahko, kakor smo si mislili“, dejal je glavar, „slišite, žena se pogovarja, toraj ni sama. Poslušajmo, da slišimo, kdo je in koliko jih je.“

Prislonili so ušesa k steni in prisluškovali.

Žena si je bila skuhala žganjcev za večerjo. Ko jih je drobila v skledo, pražila se je že zabel na ognju, in žena je govorila sama s seboj: „Ali vas je dosti? Menim, da vas je dovolj, še preveč. — Nič se ne bojte, če tudi bode vroče, bode pa potem vsaj bolj čvrsti (t. j. bolj tečni, okusni).

Zabela se je bila sprazila med tem in ko je zabeljevala žgance, vlila je na vsakega nekoliko, rekoč: „To imaš ti, to ti, to pa ti“

Med tem ko je žena večerjela, so se roparji posvetovali med seboj.

„Ali vam nisem rekel, da ne bode tako lahko, kakor smo si mislili?“ rekel je poglavar.

„Petnajst jih je“, rekel je en ropar, „dobro sem štel, ko jim je delila večerjo rekoč: to imaš ti, to ti“

*) Glej „Vrtec“ 1900, str. 195.

„Tudi jaz sem jih naštel petnajst“, dejal je drugi, „kaj naj naredimo, nas pa je samo sedem, toraj še niti polovica ne.“

„In vročo večerjo jim je dala; gotovo mora biti zelo dobra, ker je rekla, da bodo bolj čvrsti, toraj bolj močni“, menil je tretji, „najboljše bode, da odidemo prej, nego nas zapazijo in nas naklestijo.“

Nekateri so že hoteli zbežati, a poglavar je rekel: „Strahopetci, kaj bi bežali po zajčje! Mirni bodimo in počakajmo, da se vležejo in zaspijo, in ni se nam jih treba bati.“

Ostali so toraj in poslušali, kedaj bodo ljudje v hiši legli spat.

Med tem se je žena navečerjala in posodo umila. Ker je bila že noč, stopila je le na vežni prag in zčila pomije pred vežo. Gledala je, kako je razlita voda tekla na razne strani po hribu navzdol, in je rekla: „Ti teci tukaj tja, ti tukaj tja, ti pa tja in ti tja.“ Menila je seveda vodo, pomije, ki jo je izlila.

„Tako, sedaj pa imamo vrabca; zapazili so nas“, dejali so roparji med seboj, „štiri može je poslala na razne strani po sosede, da nas primejo od zadaj in onih ednajst, ki so še v hiši, pa od spredaj, in zajeti bomo tako od vseh strani. Bolje je, da zbežimo, predno pridejo sosedge na pomoč.“

In večina njih je zbežala, le poglavar in dva tovariša so še ostali, ker niso hoteli pokazati, da se bojijo.

Žena je pospravila posodo, pregledala je v kuhinji, ali je vse v redu, in ali je že ogenj ugasnil, in, ker je bilo vse v redu, zaprla je kuhinjo, in nagnala psa Skija ven, rekoč: „Mir božji bodi v hiši! — Skija pa tja vun!“ in zaklenila je še vežna vrata.

Poglavar in oba roparja, ki so še poslušali, so zbežali, da so jih pete komaj dohajale.

Ko so došli, svoje tovariše, so se jim ti smejali: „No, kaj ste pričakali? Ali ste jih dobili po hrbtu?“

„Ne, tepeni nismo bili“, rekel je poglavar, „pa bežali smo, ker so šli s kiji nad nas. Baba je rekla, s kijami pa tja vun“, in kaj smo hoteli? Bežali smo raje, ko bi jih dobili s kiji po glavi.“

„Toraj kije imajo; bežimo, gotovo nas zasledujejo.“

Bežali so daleč proč in nikoli jih ni bilo več nazaj, ker bali so se kijeve.

Žena je isto noč prav sladko spala, ker niti vedela ni, kakšna nevarnost ji je pretila. — Prihodnjo pomlad si je zopet kupila kravico, katero je pridno pasla, in Skij ji je skrbno varoval hišo.

Koledniki.

Bog Vas živi, bratje, sestre,
Bog Vas živi mnogo dni;
Da bi tudi drugo leto
Zdravi bili in mladi.

Zdravi oče, hišna mati,
Danes vseh ljudi je god;
Novo leto naj prinese
Mnogo sreče Vam povsod!

Naša čutara je suha ...
Vina vanjo sladkega,
Mi koledniki možje smo,
Mi smo grla gladkega.

Košček kruha se prileže
Še navrh in pa mesa,
Saj so polne vaše shrambe,
Saj imate hleva dva!

Bog Vas živi, mati, oče,
Bog Vas živi mnoge dni,
Da bi tudi drugo leto
Vi trosili nam dari!

Jos. Bekš.

LISTJE IN CVETJE.

Iz zaklada naših pregovorov.

14. Mladost je norost.

Koliko je vredna zdrava pamet, moremo šele prav izprevideti takrat, kadar vidimo blaznega človeka ali norca. Kako tožno je gledati takega siromaka! Javlja pa se norost pri raznih norcih raznovrstno. Nekateri prav radi govorijo in vpijejo kar naprej brez presledka, da so vsi hripavi in utrujeni; seveda je njih govorjenje in vpitje kar moč neumno, večkrat celo grdo in grešno. Drugi pa ne morejo biti nikoli pri miru, marveč letajo in dirjajo kar naprej ali semtertja brez odmora, dokler se popolnoma ne upehajo. Še drugi pa divje razgrajajo, pobijajo in ukončavajo vse, kar jim pride pod roke.

O pregovorih pa že vemo, da prav radi primerjajo. Če torej človek, ki ima še zdravo pamet, pa je noče rabiti, le govori kake nespametne ali ostudne in grešne reči, ali če je tudi sicer preveč zlobudralast, da se mu nikdar noče jezik ustaviti; če je nemiren, bojevit, glasen razgrajač, potepin, ki hoče povsod biti, le doma ne itd.: pravimo, da je norec. In ker se te nehalne lastnosti kažejo posebno rade pri mladini, je pregovor posebej njo zasačil in ovekovečil.

Ta pregovor se rabi raznovrstno, zlasti pa v tem-le dvojnem pomenu: 1. da opominja vzgojitelja: mlade ljudi svarimo in učimo, kako naj se izogibljejo vsega nespametnega vedenja, da ostanejo modri, pošteni in nedolžni ter tako srečno prekoračijo takozvana „telečja“ leta, ker mladi ljudje so neskušeni in v večji нравni nevarnosti nego odrasli, ker mladost je v tem smislu res norost. 2. Pregovor nam pa tudi prigovarja: naj ne sodimo mladine preostro, ker njih napake niso tako premišljene, torej ne tako grešne, saj tudi norcu zato ne zamerimo, ker ne ravna nalašč in s premislekom. Pri nedolžnih igrar naj bo vesela in poskočna! Opravičevati pa moramo res pri otrocih in mladih ljudeh le samo one napake in nerodnosti, ki niso pregrešne in se zgodé res iz otroške nevednosti in nepremišljenosti. Nikakor pa noče pregovor dajati potuhe, češ, da izgovarja in opravičuje tudi izprieno in zlobno mladino s pretvezo: mladost je norost! — Pomen našega pregovora je še bolj označen v podaljšani obliki: Mladost je norost, -- tam skače čez vodo, kjer je most!

Zastavica.

Narobe ali pa prav bran
Sem sadež kmetu dobro znan.
A sluša mene pa vojak,
Da stopa z drugimi v korak,
Če mi dodaš število zadaj.

Fr. Zdravko.

Rebus.

(Priobčil „Internus.“)

kar imade

ta

r

(Odgonetka in rešitev in imena rešilcev v prih. listu.)

Nove knjige in listi.

Rudolf Vrabl: *Božično darilo*. Založil J. Giontini. Tiskala „Katol. tiskarna.“ 1900. Cena 32 vin., s pošto 35 vin. — Ta drobna

knjižica nam podaja sedem nežno in mikavno pisanih pravljic. Gledé na vrednost pravljic v mladinskem berilu je dvojna sodba: nekateri jih kar zamujejo, drugi pa jih ne morejo prehvaliti. Resnica bo menda v sredi, vendar se bolj nagibljemo na ono stran, ki pravi, da v tej stroki nikar ne pretiravati, in da je boljše manj nego preveč. Osebito ne ugajajo pravljice, katere mešajo baje s krščanskimi resnicami. Da n. pr. hočejo vile poveljevat svet večer s tem, da se klanjajo v raju (?) svoji kraljici, kateri podá vila Slovenija dela Prešernova in Slomškova, temu ne moremo najti dejanske podlage in pravega smisla. Še bolj utegne motiti nerazsodnega čitatelja na str. 45. obljuba ptičice iz raja: „Bog, ki pravično plačuje vsako dobroto in vsako zlo, on tudi vas poplača po vašem delu in vas pokliče v ptičji raj, kjer prestane vse trpljenje“ i. t. d. Sicer pa upamo, da bodo dosegle te pravljice g. pisatelja blagi namen ter v mladih srcih vzbujale zlasti blagočutnost do živali.

Vabilo k naročbi.

„Vrtec“ bode izhajal i dalje takisto kakor doslej. Cena „Vrtcu“ in „Angeljčku“ skupno je 5 K 20 v. „Angeljček“ se oddaja tudi posebej in stane na leto 1 K 20 v. (Na deset izvodov pod jednim zavitkom se daje jeden po vrhu.)

Naročnina in vsi spisi, namenjeni „Vrtcu“ in „Angeljčku“, naj se pošiljajo z naslovom: **Anton Kržič**, c. kr. profesor v Ljubljani (Sv. Petra cesta št. 76) ali pa krajše: **Uredništvo „Vrtčevo“** v Ljubljani. V Ljubljani se naročnina oddaja tudi v „**Katoliški Bukvarni**.“

Svoje dosedanje prijatelje uljudno prosimo, naj nam ostanejo zvesti i v nastopnem letu ter naj skušajo nam pridobiti še novih prijateljev in pospeševalcev. Vemo, da je še mnogo, mnogo dobrih družin, ki skrbno vzgajajo svojo deco, pa še ne poznajo našega lista; kako bode vstreženo na obe strani, če tu posredujejo naročbo naši vrli prijatelji!

Priporočamo v nakup tudi poprejšnje letnike. Pri gospej **Tomšičevi**, Sv. Petra cesta št. 6 se dobivajo še letniki: 1887—1893 vezani po 2 K 60 v.; ako pa se jih kupi več skupno, se jim cena še zniža. Pri **uredništvu** pa se dobiva: letnik 1894—1898 vezan po 3 K; letnik 1899 po 3 K 40 v. in 1900 po 4 K; „Angeljček“ pa I.—VI. tečaj vezan po 80 v., VII. in VIII. pa po 1 K. Ako kdo knpi več izvodov hkrati, se cena še primerno zniža; kdor kupi vseh sedem „Vrtcev“ in osem „Angeljčkov“, jih dobi vezane za 20 K. — Priredili smo tudi ponatis Štritarjevih mladinskih pesmij z napevi pod naslovom: „**Mladinski glasi**“ I. zvezek, ki ga gorko priporočamo mladinoљubom. Stane 24 v. To številko smo poslali nekaterim gg. mladinoљubom na ogled. Kdor ne misli naročiti, naj blagovoli poslati nazaj.

Uredništvo „Vrtčevo“.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h. — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.

Izdaje društvo „**Pripravniški dom**“. — Urejuje **Ant. Kržič**. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.